

گفتگو با:

دکتر علی رحمانی

عضو هیئت علمی

دانشگاه الزهرا (س)

حسابداری تنها زبان

تجارت نیست!

سازمان

از شرکت شما در این گفتگو سپاسگزاریم. در این گفتگو کوشش می‌کنیم فعالیتها و دیدگاه‌های شما درباره موضوع پایداری را با خوانندگان نشریه حسابرس در میان بگذاریم. حسابداران توجه زیادی به موضوع گزارشگری پایداری نشان می‌دهند. پایداری چه اهمیتی دارد و به چه مسائلی می‌پردازد؟

دکتر رحمانی

گزارشگری پایداری می‌تواند مترادف با گزارشگری مسئولیت اجتماعی شرکتی و گزارشگری زیست‌محیطی، اجتماعی و راهبری در نظر گرفته شود. مطابق تعریف ابتکار گزارشگری جهانی، «گزارش پایداری، گزارشی است که توسط یک شرکت یا سازمان در مورد اثرات اقتصادی، زیست‌محیطی و اجتماعی ناشی از فعالیتهای روزمره آن منتشر می‌شود» (GRI, 2019).

برخلاف تصویری که گزارشگری پایداری را یک ژست بشردوستانه تلقی کرده و آن را محدود به افشای عملکرد سازمان در خصوص ابعاد زیست‌محیطی و اقدام بشردوستانه و مسئولیت اجتماعی می‌دانند، این گزارش صرفاً به این موارد محدود نمی‌شود. در گزارشگری پایداری، اطلاعاتی در خصوص عملکرد سازمان در ابعاد مختلف

چیزهایی دارند؟

دکتر رحمانی

شرکتها باید در زیرساختهای حسابداری و فناوری اطلاعات بیشتر سرمایه‌گذاری کنند و به‌نظر وضعیت جاری مطلوب نیست. این را از تاخیر در انتشار گزارشهای مالی و بندهای پرتعداد مبانی اظهارنظر مشروط در گزارشهای حسابرسی، و ساختار حاکمیت شرکتی می‌توان استنباط کرد. به‌نظر مدیران مالی باید مسئولیتها و وظایف خود را فراتر از دفترداری و تاریخ نگاری مالی و الزامات قانون مالیاتها و بیمه‌های تامین اجتماعی تعریف کنند و جایگاه شایسته و شان حرفه حسابداری را بیشتر حفظ کنند.

در حال حاضر مهم است که شرکتهایی که می‌خواهند در مسیر تهیه گزارشهای پایداری گام بردارند از زیرساختهای لازم برخوردار باشند و تغییرات مهمی را در این زمینه ایجاد کنند. لزوم اعمال تغییرات در سامانه‌های اطلاعاتی و دارا بودن بانک اطلاعاتی جامع و یکپارچه در خصوص ابعاد مختلف عملکرد پایداری و توسعه فناوری اطلاعات، آموزش کارکنان، شناسایی شاخصهای کلیدی عملکرد و تعیین اولویتهای پایداری مرتبط با آن، تشکیل شورای پایداری و تهیه رهنمود شرح وظایف، از جمله مواردی است که بایستی به آنها توجه شود. با این حال «فرهنگ‌سازی» در بین مدیران، کارکنان و سهامداران و سایر ذینفعان، پیشران اصلی شرکتها برای تهیه این نوع گزارشگری خواهد بود تا تهیه این نوع گزارش پایداری صرفاً نمایشی و از سر رفع تکلیف نباشد. در نهایت اینکه دولت و سایر نهادهای ناظر و حاکمیتی بایستی مشوقهایی برای سازمانهایی که این نوع گزارشها را تهیه می‌کنند در نظر بگیرند. باور و حمایت مدیریت ارشد سازمانها لازمه موفقیت در تهیه گزارشهای پایداری است.

سازش

آیا گزارشگری پایداری در بخش عمومی نیز مطرح است؟ بخش عمومی برای گزارشگری پایداری با چه چالشهایی روبه‌رو است؟

دکتر رحمانی

در قانون برنامه پنجم و نیز ششم توسعه اقتصادی به این مهم تاکید شده است. با ابتکار معاونت اداری و مالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، مقررات و دستورعملهایی مدون

پایداری شامل ابعاد زیست‌محیطی، اجتماعی، اقتصادی و راهبری افشا می‌شود. از این‌رو شرکتها می‌توانند اطلاعات اصلی و مهمی را فراتر از عملکرد مالی خود به ذینفعان ارائه کنند. در بورس مالزی انتشار این نوع گزارشها توسط شرکتها پذیرفته شده از سال ۲۰۰۷ الزامی شده است. در ماده ۴۲ دستورعمل حاکمیت شرکتی سازمان بورس و اوراق بهادار آمده است: «شرکت می‌تواند با رویکرد توسعه پایداری و ایجاد سازوکاری برای سنجش و ارزیابی توان ایجاد ارزش در کوتاه‌مدت و بلندمدت، اطلاعات لازم در زمینه مسائل مالی، اقتصادی، محیطی و اجتماعی را در قالب گزارشگری یکپارچه تهیه و در پایگاه اینترنتی خود ارائه نماید». همه‌گیری کرونا نیز باعث شد مفهوم پایداری بیش‌ازپیش در دستورکار سازمانها قرار گیرد، چراکه گزارش پایداری با ارائه بینشی در خصوص ریسکهای زیست‌محیطی، اجتماعی و راهبری، باعث پیش‌بینی‌پذیری عملکرد آتی شرکت می‌شود.

امروزه حسابداری را صرفاً «زبان تجارت» تعریف نمی‌کنند. مقاله‌ای توسط کارنیگی و همکاران (Carnegie, et al., 2021) در مجله استرالیان اکانتینگ ریویو (Australian Accounting Review) منتشر شده است. در این مقاله، حسابداری به‌عنوان یک رویه فنی، اخلاقی و اجتماعی بازتعریف شده به‌نحوی که سازمان در قبال کلیه ذینفعان پاسخگو است. در اصل ۵۰ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، اشاره شده است که «فعالیت‌های اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط‌زیست یا تخریب غیرقابل جبران آن ملازمه پیدا کند، ممنوع است». از این‌رو گزارشگری پایداری می‌تواند میزان تعهد شرکتها به این اصل را نشان دهد. در نوزدهمین همایش ملی حسابداری ایران که در روزهای ۱۶ و ۱۷ آذرماه سال جاری در دانشگاه الزهرا برگزار شد، در نشستهای تخصصی به این موضوع توجه ویژه‌ای شد، به‌خصوص با توجه به بحران آب گزارش تراز آب مجازی و نیز موارد افشای بیشتر در خصوص موضوعات مرتبط با تغییر اقلیم و اثرات آن بر فعالیتهای شرکت مورد تاکید قرار گرفت.

سازش

شرکتها برای گام برداشتن در مسیر تهیه گزارشگری پایداری چه اقدامی باید انجام دهند و نیاز به چه

به نظر می‌رسد

افراد فعال در حسابداری ایران

هنوز لزوم تهیه و

اطمینان بخشی

گزارشگری پایداری را

جدی نگرفته‌اند

مهارت‌هایی باید داشته باشند و چه الزاماتی مطرح است؟

دکتر رحمانی

اطمینان بخشی گزارش‌های پایداری باعث افزایش قابلیت اتکای اطلاعات و اعتماد به داده‌های پایداری، شفافیت و ارتقای سلامت سازمانی، کاهش ریسک اطلاعاتی و جلوگیری از نمایشی شدن تهیه گزارش پایداری می‌شود. همچنین اگر در آینده ارتباطات بین‌المللی شرکت‌های ایرانی با جهان افزایش یابد، اطمینان بخشی گزارش‌های پایداری از اهمیت روزافزون برخوردار خواهد شد. در جمهوری اسلامی ایران هم اطمینان بخشی مورد تاکید واقع شده است. در سیاست‌های کلی ابلاغی مقام معظم رهبری (۱۳۹۴/۸/۲۶) در خصوص حفاظت از محیط زیست بر استقرار نظام حسابرسی زیست‌محیطی در کشور تاکید شده است.

گزارش‌های پایداری شامل اطلاعات مختلفی است و صرفاً به افشای ابعاد مالی محدود نمی‌شود، از این رو لازم است که حساب‌رسان مهارت خود را در خصوص گزارشگری پایداری و اطمینان بخشی به خصوص در زمینه ابعاد غیر مالی و غیر کمی گزارشگری پایداری تقویت نمایند. از سویی مسایل و شاخص‌های کلیدی پایداری در هر صنعتی متفاوت است و لازم است که حساب‌رسان از خدمات کارشناسان سایر حوزه‌ها استفاده نمایند. یک حوزه کلیدی دیگر به موسسات حسابرسی برمی‌گردد که نتوانسته‌اند آن چنان که باید ساختار سازمانی

و ابلاغ شد. دانشگاه‌ها اقدام به تشکیل شورای مدیریت سبز به ریاست رئیس دانشگاه نمودند و کمیته‌های الگوی مصرف، انرژی و فرهنگ سازی تشکیل و اقدام بسیار خوبی انجام شده است. ما در دانشگاه الزهرا (س) پایان‌نامه‌ای در خصوص گزارشگری مدیریت سبز در دانشگاه‌ها و هم رساله‌هایی در خصوص تدوین چارچوب گزارشگری پایداری در صنعت بیمه، صنعت بورس اوراق بهادار و آموزش عالی تعریف کردیم و انجام دادیم. خوشبختانه با پذیرش فرصت مطالعاتی یکی از اساتید دانشگاه یوله (Lulea) سوئد که متخصص در حوزه پایداری است و نیز به‌کارگیری یک فرد حرفه‌ای که در تهیه گزارش‌های پایداری تجربه دارد، یک مرکز پایداری در دانشگاه با مأموریت مشخص تاسیس و اولین گزارش پایداری دانشگاه را با رویکرد اقتصاد مقاومتی تهیه کردیم. در سطح جهانی هم رتبه‌بندی دانشگاه‌های سبز به ابتکار اندونزی جایگاه ویژه‌ای پیدا کرده است و دانشگاه الزهرا در این رتبه‌بندی که با عنوان رتبه‌بندی سبز (Green Metrics) معروف است شرکت می‌کند.

استحضار دارید برای وزارتخانه‌های مختلف هم با محوریت سازمان محیط زیست مسئولیت‌ها و مأموریت‌های مشخصی در ارتباط با پایداری تعریف شده است. بودجه‌های زیادی به این موضوع اختصاص یافته است و این دستگاه‌ها در حوزه مسئولیت خود گزارش‌هایی را تهیه می‌کنند. وزارت نفت دستور عملها و چارچوب‌های مدونی در این زمینه دارد و البته متولی اصلی اصلاح الگوی مصرف انرژی کشور می‌باشد. بخش عمومی، قسمت مهمی از اقتصاد کشور را تشکیل داده و بر عملکرد پدیدار سایر بخش‌ها نیز تاثیرگذار است. ضمن اینکه بخش عمومی بایستی در قبال استفاده پدیدار از بودجه‌ها، منابع و مصارف و سایر حوزه‌ها به عموم مردم پاسخگو باشد. امروزه در خصوص نقش بخش عمومی در تغییرات اقلیم بسیار تاکید می‌شود. با این حال فشار بر بخش عمومی برای تهیه گزارش‌های پایداری در جهان مانند بخش خصوصی که سرمایه‌گذاران وارد عمل شده و خواستار ارائه این نوع گزارشگری هستند، نبوده است.

سازمان

آیا نیازی به اطمینان بخشی گزارش‌های پایداری وجود دارد؟ حساب‌رسان برای حسابرسی گزارش‌های پایداری چه

خود را تولید کنند. خشکسالی و حوادث اصفهان توجه‌ها و حتی اتهاماتی را متوجه شرکت‌های بزرگ اصفهان و نقش آن در کم‌آبی نموده است. آلودگی‌های هوا و آلودگی‌های ناشی از پسماندها منجر به وضع عوارض و جرایمی برای شرکتها شده است. این فشارهای بیرونی و تغییر اقلیم ایجاب می‌کند که حرفه حسابداری توجه بیشتری به این موضوع داشته باشد. در همایش بیمه در ۱۳ آذر امسال، وزیر امور اقتصادی و دارایی مطالبه خود را از صنعت بیمه طراحی محصولاتی برای بیمه خسارت به ساختمانها ناشی از فرونشست و نیز بیمه‌های مرتبط با تغییر اقلیم و پوشش ریسک‌های مربوط مطرح کردند. همین موضوع در تامین مالی سبز مطرح است. در استرداد میوه‌های صادر شده به دلیل بالا بودن سموم، و نیز یک مورد عدم اجازه به کشتیهای ایران برای پهلوگیری در بنادر هند، اثرات ناشی از عدم توجه به موضوعات پایداری کاملاً روشن شد.

بر اساس مطالعات و اطلاعات اینجانب در آینده حتی صنعت پتروشیمی در زمینه صادرات می‌تواند با مشکل مواجه شود. برای مثال آمونیاک بر اساس معیارهای پایداری به قرمز و زرد و آبی تقسیم می‌شود و فقط آمونیاک آبی تا چند سال دیگر اجازه ورود به اروپا و برخی کشورهای دیگر دارد. عربستان سعودی و رژیم صهیونیستی در مباحث پایداری سرمایه‌گذاریه‌های سنگینی کردند و شاخصهای خود را بهبود قابل توجهی دادند. حرفه حسابداری و مالی باید این موضوع را جدی‌تر بگیرد و شرکتها و سازمانها را متوجه آن نماید.

تشکیل هیئت استانداردهای حسابداری پایداری (SASB) و ورود بنیاد استانداردهای بین‌المللی حسابداری به موضوع پایداری باید حرفه حسابداری ایران را متقاعد کرده باشد که پایداری در حوزه حسابداری تعریف می‌شود و این دلیل که در گزارشگری مالی دچار مشکلاتی هستیم، نباید توجیهی برای شانه خالی کردن از این مسئولیت و یا سپردن آن به تخصصهای دیگر باشد.

سازمان

گزارشگری پایداری با گزارشگری مالی چه تفاوتی دارد و چه وجوه مشترکی بین این دو دیده می‌شود؟

دکتر رحمانی

در گزارشهای پایداری افشای ابعاد مختلف پایداری محدود

خود را برای انجام چنین اموری تقویت نمایند. الگوبرداری از موسسات حرفه‌ای در جهان می‌تواند راهگشا باشد. البته سازمان حسابرسی نیز در ترجمه و تدوین استانداردهای پایداری و اطمینان بخشی آن نقش به‌سزایی خواهد داشت.

در نهایت این که لازم است ضرورت‌های اطمینان بخشی بیش از پیش برای شرکتها شناخته شود چرا که یک نگرانی این است که آن‌ها به خاطر هزینه این نوع حسابرسی از این امر روی گردان شوند. در دنیا اقدام بسیار خوبی صورت گرفته است و می‌توان از دانش و فناوری آن‌ها استفاده و بومی کرد. سازمان حسابرسی گزارش پایداری را با عنوان گزارشگری یکپارچه در سال ۱۳۹۹ تهیه و در مرکز اطلاع‌رسانی اینترنتی خود منتشر کرده است که به‌نظم شروع خوبی است و بهتر می‌شود اگر هیئت عالی نظارت گزارش پایداری سازمان را رسیدگی و اظهار نظر نماید و ضرورت دارد سازمان حسابرسی کمیته گزارشگری پایداری را به‌موازات دیگر کمیته‌های خود ایجاد و فعال نماید.

سازمان

اهمیت گزارشگری پایداری در جهان تا آن جا پیش رفته که به تشکیل هیئت استانداردهای پایداری منجر شده است. نگاه حرفه حسابداری در ایران به این موضوع چگونه است؟

دکتر رحمانی

به‌نظر می‌رسد با توجه به این که شرکت‌های ایرانی هرچند با تاخیر ولی در حال حرکت به سمت تهیه استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی هستند بیش از گذشته این موضوع برایشان اهمیت دارد. با ورود بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی به این حوزه، به احتمال زیاد الزام به این نوع گزارشگری بیش از پیش خواهد بود. با عنایت به این که هم‌اکنون الزام به تهیه گزارشهای مالی در تطابق با استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی در جهان ساری و جاری است، با ورود بنیاد یادشده، این نوع استانداردها از استقبال بیشتر برخوردار خواهند شد. حتی لازم است که حساب‌رسان علاوه بر اطمینان بخشی صورتهای مالی تهیه‌شده بر مبنای استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی به اطمینان بخشی مباحث پایداری هم بپردازند.

کمبود گاز و برق در کشور باعث فشار به شرکتها شده است که از رانت انرژی استفاده می‌کنند و حالا باید برق مورد نیاز

در برخی از استانداردهای بین‌المللی موارد افشای مرتبط با مسایل پایداری و شمول آن مورد تأکید قرار گرفته است. حتی می‌توان در گزارش‌های پایداری، افشای عملکرد پایداری را هر جا که در استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی نیز به‌نحوی بیان شده باشد ذکر کرد که با کدام استاندارد بین‌المللی ارتباط برقرار می‌کند. اخیراً نیز بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی به‌طور رسمی تشکیل هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری (ISSB) را اعلام کرد که به‌موازات هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری زیر چتر بنیاد استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی تشکیل خواهد شد. هیئت استانداردهای بین‌المللی پایداری در کنار هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری قرار دارد. با این حال، در حالی که آن‌ها هیئت‌های جداگانه و مستقلی هستند، انتظار می‌رود که در کنار یکدیگر به‌منظور افزایش ارتباط بین گزارشگری مالی و گزارشگری پایداری کار کنند. کارگروهی در آکسفورد که روی پایداری کار می‌کند نقشه ارتباط بین استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و گزارشگری پایداری را ترسیم کرده است.

سازش

آیا به‌کارگیری استانداردهای گزارشگری پایداری برای کلیه شرکتها الزام‌آور خواهد بود؟

دکتر رحمانی

روند تهیه گزارش‌های پایداری در جهان رو به افزایش است. بررسی‌هایی که هر ساله توسط ابتکار بورس پایدار صورت می‌پذیرد نشان می‌دهد تعداد بورسهایی که شرکتها را ملزم به افشای اطلاعات پایداری می‌کنند روز به روز در حال افزایش است. یک بررسی که توسط موسسه حسابرسی کی‌پی‌ام‌جی (KPMG) در سال ۲۰۲۰ صورت گرفته، حاکی از این است که روند تهیه گزارش پایداری در ۱۰۰ شرکت بزرگ جهان ۸۰ درصد بوده است. بررسی کی‌پی‌ام‌جی همچنین نشان داد که این شرکتها از استانداردهای پایداری برای تهیه گزارش‌های پایداری استفاده می‌نمایند. استانداردهای ابتکار گزارشگری جهانی، بیشترین کاربرد را در سطح جهان دارد. اتحادیه اروپا نیز برای شرکت‌های بورسی تهیه گزارش پایداری را الزامی کرده است. همه این شواهد حکایت از آن دارد که تهیه گزارش پایداری طبق استانداردهای پایداری به‌سمت الزامی شدن در حرکت

حرفه حسابداری و حسابرسی

باید حوزه گزارشگری پایداری را

بیش از پیش

در دستورکار خود

قرار دهد

به مسایل مالی که حائز معیارهای شناخت و اندازه‌گیری باشد نخواهد بود. در این نوع گزارشگری مسایل اجتماعی، زیست‌محیطی، حاکمیت شرکتی و مدیریت ریسک سازمان مورد بحث خواهد بود. با این حال حوزه‌هایی وجود دارد که در دو استاندارد مورد توجه است. یکی از حوزه‌هایی که در استانداردهای گزارشگری پایداری مطرح است توجه به اصل اهمیت است. استانداردهای پایداری رویکردهای مختلفی دارند. به‌طور نمونه استانداردهای ابتکار گزارشگری جهانی، موضوعات با اهمیت (Materiality Map) را با تأکید بر ذینفعان شرکت در نظر می‌گیرد و لیکن هیئت استانداردهای حسابداری پایداری آمریکا، مسایل پایداری با اهمیت را با تأکید بر سرمایه‌گذاران لحاظ می‌کند. بنابراین نوع نگاه به ذینفعان در استانداردهای پایداری و گزارشگری مالی متفاوت است.

برخی از موارد به‌خصوص مباحث تغییر اقلیم که در گزارش‌های پایداری به آن توجه می‌شود در استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی نیز تأکید می‌شود. به‌طور نمونه مسایل مربوط به کاهش ارزش دارایی و مسایل شناخت با توجه به رویدادهای مختلف اقلیمی و ابزار مالی نیز در استانداردهای گزارشگری مالی مورد توجه قرار می‌گیرد. به‌طور نمونه در استانداردهای بین‌المللی حسابداری ۱۶، ۳۶، ۳۷ و ۳۸ (IASs 16, 36, 37, 38) و استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی ۷ و ۹ (IFRSs 7, 9) مباحث با اهمیت تغییر اقلیم می‌تواند به‌نحوی مورد توجه قرار گیرد.

داخل ایران چند نمونه گزارش پایداری توسط افراد متخصص در سایر رشته‌ها تهیه شده است. این موضوع می‌تواند تلنگری باشد که حرفه حسابداری و حسابرسی، این حوزه را بیش از پیش در دستورکار خود قرار دهد. حرفه حسابداری پتانسیل قوی دارد که بتواند خدمات دارای ارزش افزوده زیادی به جامعه ارائه کند. لازمه آن، همکاری تمام نهادهای حرفه‌ای و ورود حسابداران به این حوزه‌ها است.

سازمان

این مفهوم مورد تاکید قرار گرفته است که اطلاعات پایداری سرمایه‌گذار محور، یکپارچه با گزارشگری مالی، تصویر کامل تری از ارزش بنگاه ارائه می‌کند، منظور چیست؟

دکتر رحمانی

اولین بار در سال ۲۰۱۰ در کنفرانسی در مالزی با گزارشگری یکپارچه و گروه ابتکار گزارشگری جهانی آشنا شدم. هدف آن‌ها این بود که شرکتها بتوانند اطلاعات مالی و غیرمالی را به صورت یکپارچه ارائه نمایند و در این وضعیت سرمایه‌گذاران قادر خواهند بود در خصوص عملکرد سازمان قضاوت بهتری داشته باشند. هدف اصلی گزارشگری یکپارچه، ارائه عناصر مالی و فرامالی است که نشان می‌دهد چگونه چشم‌انداز استراتژیک شرکت و شیوه‌های سازمان‌دهی، شرکت را قادر به خلق ارزش می‌کند. ارائه گزارشگری یکپارچه باعث بهبود کیفیت اطلاعات موجود به منظور امکان تخصیص کارآمد و مولد سرمایه می‌شود. این نوع گزارش به علت اینکه در خصوص استراتژی، مدل کسب‌وکار و توانایی خلق ارزش سازمان اطلاعاتی مفید ارائه می‌دهد، باعث افزایش شفافیت اطلاعاتی خواهد شد.

یک ویژگی مهم و اصلی گزارشگری یکپارچه، این است که سازمانها را برای حرکت به شیوه‌ای یکپارچه در خصوص ابعاد مختلف پایداری قادر می‌سازد، به نحوی که سازمان می‌تواند کلیه مولفه‌های خلق ارزش در کوتاه‌مدت و بلندمدت را در عملیات خود جاری سازد. همان‌طور که در اهداف این نوع گزارشگری تصریح شده است، گزارش یکپارچه به فراهم‌کنندگان سرمایه مالی توضیح می‌دهد که سازمان چگونه ارزش را در طول زمان ایجاد، حفظ یا کاهش می‌دهد؛ بنابراین حاوی اطلاعات مرتبط، اعم از مالی و غیرمالی است. لازم به ذکر است که طبق دستورعمل راهبری شرکتی

است. در ایران نیز گرچه لازم است زیرساختهای بیشتری برای تهیه گزارش پایداری فراهم شود ولی هم‌اکنون نیز شرکتها در قالبهای مختلف مثل گزارش فعالیت هیئت‌مدیره، گزارش مسئولیت اجتماعی و گزارشهای حاکمیت شرکتی، داده‌های این نوع گزارشگری را تا حدی منتشر می‌کنند. در پایگاه ابتکار گزارشگری جهانی گزارشهای دو شرکت ایرانی منتشر شده است. اگر در آینده نزدیک تحریمها رفع گردد، این نوع گزارشگری اهمیت بیشتری خواهد داشت. هم‌اکنون پایگاه‌هایی چون تامسون رویترز (Thomson Reuters)، رتبه پایداری (ESG) شرکتها را نمایش می‌دهند که این امر حاکی از اهمیت‌دار بودن این نوع گزارشگری است. در حال حاضر سازمان بورس و اوراق بهادار گزارشگری پایداری را در دستورعمل حاکمیت شرکتی توصیه کرده است.

سازمان

حرفه حسابداری در جهان در خط مقدم جنبش گزارشگری پایداری قرار گرفته است. حرفه حسابداری ایران چه نقشی در توسعه گزارشگری پایداری در ایران دارد یا خواهد داشت؟

دکتر رحمانی

به نظر می‌رسد افراد فعال در حسابداری ایران هنوز لزوم تهیه و اطمینان‌بخشی این نوع گزارشگری را جدی نگرفته‌اند. حتی افرادی هم وجود دارند که ورود به حوزه‌های پایداری را در حیطه حسابداری نمی‌دانند. از این رو حرفه حسابداری به خصوص انجمنهای حرفه‌ای، سازمان حسابرسی، جامعه حسابداران رسمی ایران و سایر تشکلهای حرفه‌ای و دانشگاهی بایستی ابتدا آشنایی افراد حرفه با این حوزه را مورد عنایت قرار دهند. ورود به بحث گزارشگری پایداری و اطمینان‌بخشی به اطلاعات پایداری حتی یک نوع محصول و خدمت جدید برای حسابداری و حسابرسی است و باید از این فرصت استفاده شود. لازم است افراد حرفه درک کنند که اگر نخواهند به این حوزه گام بردارند و یا در این کار تاخیر کنند، ممکن است یک بازار مهم را از دست بدهند. در حال حاضر در خصوص اطمینان‌بخشی و تهیه گزارشهای پایداری در جهان حتی نمونه‌هایی در برخی کشورهای خارجی وجود دارد که شرکت‌های مشاوره مدیریت این امور را انجام می‌دهند. حتی

هیئت مدیره سازمان بورس اوراق بهادار ایران، شرکتها می توانند با رویکرد توسعه پایدار و ایجاد سازوکاری برای سنجش و ارزیابی توان ایجاد ارزش در کوتاه مدت و بلندمدت، اطلاعات لازم در زمینه مسائل مالی، اقتصادی، محیطی و اجتماعی در پایگاه اینترنتی خود ارائه نمایند. ارائه این اطلاعات در ایران به صورت اختیاری است. قابل ذکر است در خصوص چارچوب و محتوای گزارش برای صنایع مختلف ضرورت دارد پژوهشهایی انجام و اجزا و عناصر یک گزارش مطلوب تعیین شود.

سازمان

شرکتهای پایدار چه ویژگیهایی دارند؟

دکتر رحمانی

شرکت پایدار قادر خواهد بود کلیه ابعاد مختلف پایداری را در بخشها و عملیات مختلف کسبوکار خود به نحوی بگنجانند. به طور نمونه یک حوزه اصلی عملیات در کسبوکار صنعت بیمه، مدیریت ریسک است. مهم است که شرکت بتواند انواع مختلف ریسکهای پایداری را شناسایی نماید و در قیمت گذاری محصولات بیمه ای خود لحاظ کند. به عبارتی شرکت پایدار سعی دارد، تاکید بر پایداری را حتی در عملیات خرید و زنجیره تامین، فروش و بازاریابی و ارتباط با مشتریان و سرمایه گذاران در دستورکار قرار دهد. شرکت پایدار علاوه بر توجه به سودآوری و حداکثرسازی ارزش برای سازمان به مسائلی زیست محیطی و اجتماعی نیز توجه نموده و آنها را در تصمیمات کسبوکار خود لحاظ می کند و به نحوی عمل می کند که سودآوری کوتاه مدت منجر به بدهیها و تعهدات جبران ناپذیر برای نسلهای آتی نباشد. به عبارتی، شرکت پایدار در جهت تامین منافع کلیه ذینفعان خود گام برمی دارد.

سازمان

چه ضرورتی برای استانداردسازی گزارشگری پایداری وجود دارد؟ برای پاسخگویی به تقاضاهای اجتماعی و بازار سرمایه چگونه ارزیابی می کنید؟

دکتر رحمانی

شرکتها برای تهیه گزارش پایداری به علت تنوع، گسترده بودن و غیر کمی و غیر مالی بودن بسیاری از سنجشهای پایداری و نیز نیازهای گسترده ذینفعان مختلف با دشواریهایی روبه رو هستند. از سویی لازم است که ذینفعان این نوع گزارشها و

سرمایه گذاران بتوانند عملکرد پایداری شرکتها را با یکدیگر مورد مقایسه قرار دهند. همین موضوع لزوم ایجاد چارچوب و استاندارد را برای تهیه این نوع گزارشگری روشن می سازد. چارچوبهای موجود در سطح جهان رویکردهای مختلفی را دارند. گرچه در حال حاضر شرکتها در سطح جهان از استانداردهای پایداری مانند استاندارد ابتکار گزارشگری جهانی و هیئت استانداردهای حسابداری پایداری استفاده می نمایند و لیکن این نوع استانداردها نیز به علت های مختلف مانند عدم توجه به نیازهای خاص هر صنعت و نیاز تمام ذینفعان مورد نقد واقع شده است.

از این رو نیاز به تهیه چارچوبها و رهنمودها و استانداردهایی برای تهیه گزارش پایداری که بتوانند هم نیاز صنایع و هم نیاز کلیه ذینفعان را پوشش دهند بیش از پیش احساس می شود. در همین زمینه در دانشگاه الزهرا (س) رساله هایی به طور نمونه در صنعت بیمه، بورس و دانشگاه در حال انجام است و برخی نیز به سرانجام رسیده است. در این رساله ها چارچوب افشای ابعاد مختلف پایداری تدوین شده است. این پروژه ها به علت اینکه به نوعی رهنمود افشای مسایل پایداری است مورد استقبال خبرگان این صنایع واقع شد. لازم به ذکر است در ایران به جز شرکتهای محدودی مثل بانک آینده و بانک پاسارگاد، اقدام جدی در حوزه تهیه گزارش پایداری صورت نگرفته است. در دانشگاه الزهرا (س) نیز مرکز پیشرفت و پایداری اسلامی تشکیل شده و نمونه گزارش پایداری دانشگاه در تطابق با اهداف اقتصاد مقاومتی منتشر شده و دانش فنی مناسبی برای کمک به شرکتها و نیز مراجع حرفه ای ایجاد شده است.

دانشگاه الزهرا (س) به عنوان یک وظیفه اجتماعی تلاش کرده است در این حوزه در مرز دانش و عمل حرکت کند و منابع انسانی و مالی لازم را تخصیص داده است. کمیته پژوهش و ترویج شورای مدیریت سبز دانشگاه از پروژه های پژوهشی دانشجویان در این حوزه حمایت مالی و معنوی می کند تا بتواند بدنه دانش پایداری را تقویت نماید.

سازمان

دیدگاه شما رهنمود جامع و کاملی برای مراجع حسابداری و دیگر مراجع مرتبط با موضوع پایداری فراهم می سازد. کوشش می کنیم در آینده به کمک شما به بسط این

مطالب بپردازیم.